

**Onomàstica de la Guàrdia dels
Prats anotada en la documentació
parroquial i senyorial (segles XVII-
XVIII)**

Moisés Selfa i Sastre

Onomàstica de la Guàrdia dels Prats anotada en la documentació parroquial i senyorial (segles XVII-XVIII)

Moisés Selfa i Sastre

mselfa@xtec.cat

La destrucció dels arxius de la demarcació de Tarragona al llarg de la Guerra Civil espanyola és un fet ben constatat per diversos estudiosos (vegeu, per exemple, Grau-Güell 2001, p. 65). En aquest sentit, la parròquia de Sant Jaume de la Guàrdia dels Prats, objecte del nostre estudi, no és una excepció tot i que el primer manual notarial és del segle XIII.¹

En aquest treball volem presentar alguns dels noms de persona i de lloc localitzats en la documentació dels segles XVII i XVIII.

Fonts documentals utilitzades

Confirmacions 1598-1696: Llibre de Confirmacions. Volum en foli partit. 20 fulls no numerats. Capsa 23, núm. 128.12. Estat de conservació molt defectuós, sobretot els darrers fulls. AHAT.

MN 1600-1620: Manual notarial. Volum en foli. 99 fulls no numerats. Capsa 10, núm. 110. Anys 1600-1620. Estat de conservació deficient. AHAT.

Capbreu 1610: Capbreu de Santes Creus a la Guàrdia dels Prats. Fons notarial de Valls. Lligall 85, núm. 127. Any 1610. Notari: Jaume Minguella. Molt bon estat de conservació. ACAC.

MN 1620-1634: Manual notarial. Volum en foli. 113 fulls no numerats. Capsa 10, núm. 111. Anys 1600-1634. Estat de conservació deficient. AHAT.

Cort 1622-1625: Llibre de la Cort del Batlle. Volum en foli. 94 fulls numerats. Capsa 12, núm. 17. Anys 1622-1625. Notari: Ventura Martí. Bon estat de conservació. AHAT.

MN 1640-1660: Manual notarial. Volum en foli. 58 fulls no numerats. Capsa 10, núm. 112. Anys 1640-1660. Notari: Onofre Anglès. Estat de conservació deficient. AHAT.

¹ Una descripció del fons parroquial de la Guàrdia dels Prats la trobareu en el treball de Roser Puig i Tàrrach titolat "L'arxiu parroquial de la Guàrdia dels Prats, un fons fragmentat". Durant la Guerra del Francès es perderen alguns llibres sacramentals.

Òbits 1640-1642: Llibre d'Òbits. Volum en foli partit. 10 fulls no numerats. Capsa 23, núm. 128.4. Estat de conservació molt defectuós, sobretot els primers dos fulls. AHAT.

Llevador 1686: Llevador de renda. Volum en quart. 41 fulls numerats. Capsa 22, núm. 26. Molt bon estat de conservació. AHAT.

MN 1670-1700: Manual notarial. Volum en foli. 47 fulls no numerats. Capsa 10, núm. 113. Anys 1670-1700. Estat de conservació deficient. AHAT.

Llevador 1743: Llevador de renda de la Rectoria. Volum en quart. 112 fulls numerats. Capsa 22, núm. 28. Bon estat de conservació. AHAT.

Estructura de l'anàlisi onomàstica

Per a l'estudi de cadascun dels cent seixanta noms aplegats seguim una línia metodològica que sintetitzem en els punts següents:

- El nom de l'antropònim o el topònim. Sempre que sigui possible, presentem la forma actual. Això vol dir que un nom documentat com *Ceruera* serà encapçalat per la forma actual de *Servera*.

- Presentació del context documental on indiquem l'arxiu de procedència del document en qüestió, el nom de la font documental utilitzada i l'any de datació d'aquesta i la pàgina on apareix l'antropònim o topònim estudiat. Respectem escrupolosament les grafies utilitzades en l'època.

- Finalment, fem un comentari de caire descriptiu i/o lingüístic on destaquem allò més rellevant del nom en qüestió: origen, significat i extensió del nom. Si el nom és viu ho indiquem. Gràcies a l'ajut d'en Josep Sanahuja, de la Guàrdia dels Prats, podem saber si un nom és recordat actualment o no. En els pocs casos que no du aquest comentari és perquè el considerem massa evident. Ens referim a topònims com *hort* o *comes* ben coneguts arreu del domini lingüístic del català. Pel que fa als llinatges i cognoms, indiquem si són presents al *Fogatge 1497* i al *Fogatge 1553*, que són els més pròxims cronològicament a l'escriptura de la documentació llegida.

Llista de noms

Albareda, l'

"in parte dicta la albareda" (ACAC, *Capbreu 1610*, 13r).

Indicaria un lloc plantat d'àlbers.

Alegret

"Alegret, Joseph" (AHAT, *Llevador 1743*, 1v).

Ni el *Fogatge* de 1497 ni el de 1553 recullen aquest nom a cap nucli de la vegueria de Montblanc i Sarraí.

Aloy

"Aloy Dalmau" (AHAT, *Llevador 1743*, 1v).

Aloy és una variant ortogràfic del llinatge *Eloi* existent, per exemple, a l'Espluga de Francolí (DCVB, s.v. *Aloy*).

Alzines, les

“in parte dita les alsinas” (ACAC, *Capbreu 1610*, 44r).

Topònim que descriu un terreny d'alzines.

Anguera

“in parte dita de Anguera” (ACAC, *Capbreu 1610*, 26v).

L'*Anguera* és un riu de la Conca de Barberà, afluent del Francolí. Una *anguera* és un pas estret d'un riu que passa entre dos muntanyes (DCVB, s.v. *Anguera*).

Argamassa, el pont de la

“dicti loci nominatim lo pont de la argamassa” (ACAC, *Capbreu 1610*, 26r).

L'*argamassa* és una mescla de calç i d'arena que s'utilitza per a la construcció de murs. Designaria un pont construït amb aquests materials.

Avellà

“y Jaume Abellas” (AHAT, *Cort 1622-1625*, 21v); “una pessa de terra del Jaume Avellà de dit lloch en la partida de la basa de la vila” (AHAT, *Cort*, 31r); “Avella, Maria” (AHAT, *Llevador 1743*, 1v).

Cognom que apareix al *Fogatge* de 1553 a la Guàrdia dels Prats. L'escrivim amb *v* malgrat que Moll prefereix la forma amb *b* (Moll 1959, p. 332).

Baix, el molí de

“per la universitat de la Guàrdia [...] de encarregament i venda del molí de baix situat en lo terme del dit lloch” (AHAT, *Llevador 1686*, 10r).

Topònim del qual s'ha perdut el record actual.

Barbaroja

“in parte dicta de la cometa de barbaroja” (ACAC, *Capbreu 1610*, 13r).

Sembla clar que *Barbaroja* és un renom al·lusiu a una característica física del seu portador.

Barberà, el camí de

“in parte vocata camí de Barberà” (ACAC, *Capbreu 1610*, 13v).

Es refereix a la via de comunicació que du a Barberà de la Conca.

Barril, Bon

“in parte vocata de bon barril” (AHAT, *MN 1600-1620*, 3r); “in parte vocata lo bonbarri” (AHAT, *MN 1600-1620*, 15v); “in parte dicta bon barrill” (ACAC, *Capbreu 1610*, 11v); “lo tros de bonbarrill camí de barbera” (AHAT, *MN 1640-1660*, 38v).

Segons el *Fogatge* de 1497, *Barril* és un cognom documentat a l'Espluga de Francolí.

Barrufet

“Barrufet, Mariano” (AHAT, *Llevador 1743*, 2v).

Llinatge que ja apareix al Cartulari de Poblet de 1185 (DCVB, s.v. *Barrufet*). Els *Fogatges* de 1497 i 1553 el documenten a Blancafort.

Bassa, de la

“Johanes fitor dicto de la basa” (AHAT, *MN 1600-1620*, 22r); “Jacobus Avalla de la bassa” (ACAC, *Capbreu 1610*, 9r).

Renom que deu potser referir el lloc on viu el seu portador tal com anomenem en l'entrada següent.

Bassa, el carrer de la

“in vicco voccato lo carrer de la bassa” (AHAT, *MN 1600-1620*, 6r); “in vico dito de la bassa” (AHCV, *Capbreu 1610*, 27v).

El nom d'aquest carrer es mantindria fins a la desaparició de la bassa.

Batlle Vell, el

“an Jaume Porra dit lo balle vell” (AHAT, *Cort*, 33r).

Renom que fa referència al càrrec senyorial del seu portador.

Boada

“Angela Buada muller de Lluch Buada” (AHAT, *Llevador 1686*, 5v).

Llinatge que al *Fogatge* de 1553 apareix a Montblanc.

Boldú, el carrer d'en

“in vico del boldú” (ACAC, *Capbreu 1610*, 66r).

Boldú és un llinatge ben estès a les comarques de Lleida (DCVB, s.v. *Boldú*), si bé també està ben arrelat a l'Espuga de Francolí i a la ciutat de Tarragona.

Boldú, el portal d'en

“que va la portal d'en Boldú” (AHAT, *Capbreu 1610*, 68v).

Topònim que cal relacionar amb l'anterior.

Boletera, la

“in parte vocata la boletera” (ACAC, *Capbreu 1610*, 41v).

Topònim que descriu un lloc on es fan bolets.

Bolló, el

“in parte vocata lo Bolló” (ACAC, *Capbreu 1610*, 72v).

Un *bolló* és una pedra foradada amb un forat rodó, que hi ha al braçal per obrir i tancar amb més facilitat el corrent del regador (DCVB, *bolló*). No obstant, també cal pensar que *Bolló* és un llinatge existent a Manresa i Vic, entre altres llocs, i que el *Fogatge* de 1358 documenta a Solanelles.

Calaf

“in partida voccata de Calaph” (AHAT, *MN 1600-1620*, 8r), “in partida vocata de Calaf” (AHAT, *MN 1600-1620*, 17v); “in parte dicta de calaff” (AHCV, *Capbreu 1610*, 10r).

Nom de partida de terreny que encara és reconeguda actualment a la Guàrdia dels Prats.

Calvet

“Joan Calbet fill den Joan Calbet” (AHAT, *Confirmacions 1598-1696*, 1v); “Johanes Calbet agricultor Bailus termini [...] loci Guardia Prato” (AHAT, *MN 1600-1620*, 21r).

Llintage que al *Fogatge* de 1553 apareix a la Guàrdia dels Prats. S'escriu també amb la varietat *Calbet*.

Camí Real, el

“in vico dicto lo camí real” (AHAT, *MN 1600-1620*, 44v).

Canar, el

“in parte dicta del canar” (AHCV, *Capbreu 1610*, 25v); “la partida nomenada lo canar” (AHAT, *Cort 1622-1625*, 19r); “de aquella pessa de terra del canar” (AHAT, *MN 1640-1660*, 17v).

Actualment a la Guàrdia dels Prats existeix la partida d'Alcanar, topònim relacionat amb el que nosaltres documentem.

Cantador, el tossal d'en

“in parte dicta lo tossal den Cantador” (ACAC, *Capbreu 1610*, 17r).

Cantador bé pot ser un renom o bé pot referir el significat antic de ‘reclam per caçar’ que Moll anota en un document parroquial de 1560 de Santa Maria de Queralt (DCVB, s.v. *cantador*).

Cantó, del

“Jacobus Farrer dictus del cantó” (AHAT, *MN 1620-1634*, 92r).

Renom que refereix el lloc on habita el seu portador.

Cap Pla, el

“Farré, Juan dit lo Cap Pla” (AHAT, *Llevador 1743*, 29r); “Farré, Francisco, dit lo Cap Pla” (AHAT, *Llevador 1743*, 32r).

Renom amb clara al·lusió a una característica física o psíquica del seu portador.

Cardona

“Sebastià Cardona pagès” (AHAT, *Llevador 1686*, 6r).

Llinatge ben estès arreu del Principat, València i les Balears (DCVB, s.v. *Cardona*). Al *Fogatge* de 1497, apareix aquest cognom a Passanant.

Carlet, el puig de

“in parte nominata Puig de Carlet” (ACAC, *Capbreu 1610*, 18r).

Carlet és tant un nom propi com un tipus de bolet (DCVB, s.v. *bolet*). Ni el *Fogatge* de 1497 ni el de 1553 anoten aquest nom a cap nucli de la vegueria de Montblanc.

Carreres

“Carreras, Magí de la Guàrdia” (AHAT, *Llevador 1743*, 3v); “mori Joan Carreras fadri natural del dit lloch” (AHAT, *Òbits 1640-1642*, 9r).

Llinatge que amb la seva varietat de *Carreres* prové del llatí Carraria ‘via, camí’ (Moll 1959, p. 223). El *Fogatge* de 1497 el documenta a l’Albi.

Casa Nova, de la

“Jacobus Farrer dicto de la casa nova dicto loci Guardia Pratorum” (AHAT, *MN 1600-1620*, 41r).

Renom que refereix una possessió del seu portador.

Casa Vella, de la

“per joannem Oliuart dictum de la casa vella dicti loci Guardie Pratorum” (ACAC, *Capbreu 1610*, 2v-3r).

Renom que és la contraposició de l’anterior.

Castell, darrere del

“in termino dicti loci retro castro” (AHCV, *Capbreu 1610*, 4r); “in parte dicta darrera del castell” (ACAC, *Capbreu 1610*, 12v).

Cavallers, els plans dels

“in parte vocata los prats dels cavallers” (ACAC, *Capbreu 1610*, 25v).

Cervera

“in parte vocata de Cervera” (ACAC, *Capbreu 1610*, 72v).

Tant el *Fogatge* de 1497 com el de 1553 documenten aquest antropònim a Vallfogona.

Cervera, el puig de

“in parte vocata al puig de Cervera” (AHAT, *MN 1600-1620*, 68r).

Topònim relacionat amb l’anterior.

Claveguera, de la

“Joannes [...] Farrer dictus de la Claveguera” (AHAT, *MN 1600-1620*, 61r); “Johanes Ferrer de la clavaguera” (ACAC, *Capbreu 1610*, 68r).

Claveguera és un llinatge ben arrelat a Reus (DCVB, s.v. *Claveguera*) també és el lloc on circulen les aigües residuals.

Clot, el

“in parte dita del clot” (ACAC, *Capbreu 1610*, 27r).

Comes, les

“Guardie Pratorum in parte dicte les Comes” (ACAC, *Capbreu 1610*, 4v).

Cometa, la

“in parte dicta de la cometa de barbaroja” (ACAC, *Capbreu 1610*, 13r).

Cometa és un diminutiu de *coma*.

Conill, la coma de

“in parte dita la coma de conill” (ACAC, *Capbreu 1610*, 43v).

Conill tant pot designar a l'animal com a una persona que du aquest renom.

Cornellà

“de la Guàrdia dels Prats en la parte dicta de Cornellà” (AHAT, *MN 1600-1620*, 81r); “in termino dicti loci Guardia Pratorum nominata a Cornellà” (ACAC, *Capbreu 1610*, 1v). “i Antoni Foguet a la partida de la corniela” (AHAT, *Cort 1622-1625*, 5r); “en la partida dit de Cornellà” (AHAT, *Cort*, 38r).

Partida de terreny situada a prop de l'ermita de la Mare de Déu dels Prats.

Cortals, els

“in dicto termino in parte dicta dels cortals” (ACAC, *Capbreu 1610*, 3r); “en la partida dita los cortals” (AHAT, *MN 1670-1700*, 15r).

Topònim identificat actualment pel nostre informant. Un *cortal* és un espai per tancar el bestiar.

Cortells, la caseta de

“Pere Vals fil de Gavaldà dit de la caseta de Cortells” (AHAT, *Cort*, 42v).

Un *cortell* és un espai que tanca els diferents cossos d'una casa (DCV.; s.v. *cortell*), si bé també és un antropònim valencià ben estès al llarg de les comarques del nord de la demarcació d'Alacant.

Costa, el camí de la

“in parte vocata camí de la costa” (ACAC, *Capbreu 1610*, 44v).

Topònim d'evident transparència semàntica.

Costa, la

“in parte dicta de la costa” (ACAC, *Capbreu 1610*, 4v).

No sabem de quina *costa* es tracta.

Dalmau

“Aloy Dalmau” (AHAT, *Llevador 1743*, 1v).

Llinatge ben estès arreu del Principat, sobre tot a les comarques de Girona i Tarragona (DCVB, s.v. *Dalmau*). Els *Fogatges* de 1497 i 1553 anoten aquest topònim a Rocallaura.

Dalt, el carrer de

“in vico de dalt” (ACAC, *Capbreu 1610*, 37r).

Carrer que ja no es conserva al nucli urbà de la Guàrdia dels Prats.

Dalt, la séquia del molí de

“lo tros de la siquia del molí de dalt” (AHAT, *MN 1640-1660*, 27v).

Molí que ha perdurat fins avui dia i que està situat al sud del lloc de la Guàrdia dels Prats. Aprofita les aigües del riu Anguera.

Devesa, la

“in parte dicta de la deuesa” (ACAC, *Capbreu 1610*, 11r).

Una *devesa* és una terra abundant d'herba. Com a topònim no és reconegut actualment a la Guàrdia dels Prats.

Dies, la coma de

“in parte vocata la coma de na dies” (ACAC, *Capbreu 1610*, 42r).

Dies és un cognom patronímic de *Didac*. No apareix a cap nucli de la vegueria de Montblanc ni al *Fogatge* de 1497 ni al de 1553. També potser la catalanització del cognom Díez.

Dilluns, la quadra del

“ortum situm in quadra del dilluns” (ACAC, *Capbreu 1610*, 8v).

Lloc on es regava el dilluns.

Dimarts, la quadra de

“ortum situm in dicto termino de la Guàrdia Pratorum in quadra dicta del dimats” (ACAC, *Capbreu 1610*, 1v).

Lloc on es regava el dimarts.

Dimecres, la quadra

“dicti loci in quadra del dimecres” (ACAC, *Capbreu 1610*, 35v).

Lloc on es regava el dimecres.

Dijous, la quadra del

“dicti ferriginalis est in quadra del dijous” (ACAC, *Capbreu 1610*, 3r).

Lloc on regava el dijous.

Dissabte, el

“in partita vocata lo disapte” (AHAT, *MN 1600-1620*, 10r).

Lloc on es regava el dissabte.

Diumenge, el

“in parte vocata domenge” (ACAC, *Capbreu 1610*, 47r).

Lloc on es regava el diumenge.

Divendres, el

“in quadra del divendres” (ACAC, *Capbreu 1610*, 6v); “lo dit tros de la partida del divendres” (AHAT, *MN 1640-1660*, 28r).

Lloc on es regava el divendres. Actualment aquest topònim encara es manté.

Duc

“Margarida Duch muller de Pere Duch fou soterrada en lo fossar del present lloch” (AHAT, *Òbits 1640-1642*, 2v).

Llinatge derivat del títol nobiliari. Al *Fogatge* de 1553 apareix a Montblanc, Rocafort de Queralt, Vallverd, Conesa i Montbrió.

Enric, el prat d'en

“in parte vocata el prat den Anrich” (ACAC, *Capbreu 1610*, 71r).

Topònim que indica el nom del seu propietari.

Eres, les

“in parte nominata les heres” (ACAC, *Capbreu 1610*, 3v).

Topònim d'evident transparència semàntica.

Ermengol

“March Armengol de la Guàrdia” (AHAT, *Llevador 1743*, 19r); “Sole Armengol, de la Guàrdia” (AHAT, *Llevador 1743*, 75r).

Llinatge que, amb la seva variant d'*Armengol*, està molt estès a Catalunya i València (DCVB, s.v. *Armengol*). El *Fogatge* de 1497 el documenta a l'Espluga Calva.

Escala, l'

“in parte nominata la scala” (AHCV, *Capbreu 1610*, 18r).

Anomenaria un terreny amb alts i baixos semblant als dels graons d'una escala.

Espinal, l'

“in la partida dita laspinal” (AHAT, *MN 1640-1660*, 3r).

Topònim que descriu un lloc abundant d'aquest tipus de fitònim.

També és un cognom documentat a Sarral en el segle XVII.

Espluga, el camí de l'

“dicti loci de la Guàrdia Pratorum in parte dicta camí de la Spluga” (ACAC, *Capbreu 1610*, 3v); “una pessa de terra [...] a la partida del camí de lespluga” (AHAT, *Cort 1622-1625*, 27v).

Nom que encara es conserva actualment i que anomena el camí a l'Espluga de Francolí.

Esquerrer, l'

“Quim farrer dit lo scarrer” (AHAT, *Llevador 1686*, 17r).

Renom que fa al·lusió a una característica física del seu portador.

Ferrer

“Farré, Juan dit lo Cap Pla” (AHAT, *Llevador 1743*, 29r); “Farré, Francisco, dit lo Cap Pla” (AHAT, *Llevador 1743*, 32r).

“Jacobi [...] Farrer agricola loci Guardia Pratos” (AHAT, *MN 1600-1620*, 1r); “Quim Farrer dit lo scarrer” (AHAT, *Llevador 1686*, 17r).

Farré i la seva varietat ortogràfica de *Farré* és un llinatge que documentem a la Guàrdia dels Prats al *Fogatge* de 1553.

Figueres

“Figueras, Joseph de la Guàrdia” (AHAT, *Llevador 1743*, 1v).

Llinatge ben estès arreu de tot el Principat. (DCVB, s.v. *Figuera*). Al *Fogatge* de 1553 aquest cognom apareix a Sarral.

Fills del Sant Cristo, la capella dels

“Pere Ivorra fadrí fou enterrat dons la Parrochial Iglésia damunt la capella dita del nom dels fills del St. Cristo” (AHAT, Òbits 1640-1642, 8v).

És una part de l'església parroquial de La Guàrdia dels Prats. Actualment ja no és coneguda pels habitants de la Guàrdia.

Fitor

“Johanes Fitor dicto de la basa” (AHAT, MN 1600-1620, 22r).

Llinatge que apareix a la Guàrdia dels Prats al *Fogatge* de 1553.

Fonoll

“fou confirmat Pere Fonoll fill den Joan Fonoll” (AHAT, *Confirmacions 1598-1696*, 1v).

Fonoll és un nom que documenten a la Guàrdia dels Prats els *Fogatges* de 1497 i 1553.

Fontetes, de les

“en la partida de les Fontetes” (AHAT, MN 1640-1660, 52r).

Fontetes és una partida de terreny boscos situada vora el nucli de la Guàrdia dels Prats.

Formicó

“la partida de fronicó” (AHAT, *Cort 1622-1625*, 23r).

Formicó és el resultat de la contracció de *Forat Micó*, adjectiu segons Joan Coromines d'origen sorotàptic (*OnCat V*, 267b 45).

Forn, del

“Joan Olivart dit del forn” (AHAT, MN 1640-1660, 51v).

Renom que fa al·lusió a la professió o veïnatge del seu portador.

Framicó, lo torrent de

“ab oriente cum torrente de framico” (ACAC, *Capbreu 1610*, 13v); “lo torrent de Framico” (AHAT, MN 1640-1660, 37v).

Framicó és un topònim clarament relacionat amb l'anterior de *Formicó*.

Franch, el mas

“in parte vocata lo mas Franch” (ACAC, *Capbreu 1610*, 37r)

Franc és un llinatge ben arrelat a Barberà de la Conca (DCVB, s.v. *Franc*).

Freginal, el

“Ite, quoddam terre troccum nominatur lo ferriginal” (ACAC, *Capbreu 1610*, 2v); “en la partida de terra anomenda lo fraginal” (AHAT, MN 1620-1634, 62r).

Topònim reconegut actualment a la Guàrdia dels Prats. Un *freginal* és un tros de terra conreable pròxim al nucli de població.

Foguet

“i Antoni Foguet a la partida de la Corniela” (AHAT, *Cort 1622-1625*, 5r); “lo honorable Lloys Foguet balle del present lloc de la Guàrdia dels Prats” (AHAT, *Cort 1622-1625*, 24r).

Al *Fogatge* de 1497 apareix a Barberà de la Conca.

Garreal

“la partida de Garreal” (AHAT, *Llevador 1686*, 3r).

Creiem que la lectura correcta és amb *g* i no amb *s*. No obstant, no seria gens estrany pensar que el notari volia referir-se a la població de Sarral.

Garriga, lo tros de bona

“in parte dicta de la bona garriga, in parte nominata els plans de Pira alius la hera Ciurana” (AHCV, *Capbreu 1610*, 4v); “que té en lo tros de bona garriga” (AHAT, *MN 1640-1660*, 25r).

Bonagarriga és una partida de terreny situada al nord-oest del lloc de la Guàrdia dels Prats, vora *La Romiguera*.

Gaspar

“Honofre Garpar, escrivanus de la Cort del Balle de la Guàrdia dels Prats” (AHAT, *MN 1640-1660*, 16r).

Llinatge ben estès arreu del domini lingüístic del català (DCVB, s.v. *Gaspar*). No apareix documentat ni al *Fogatge* de 1497 ni al de 1553.

Gavaldà

“Pere Vals fil de Gavaldà dit de la caseta de Cortells” (AHAT, *Cort*, 42v).

Llinatge arrelat a Valls i El Vendrell (DCVB, s.v. *Gavaldà*). Als *Fogatges* de 1497 i 1553 apareix documentat a Montblanc.

Gimferrer

“Francesc Gimferrer pagès del lloc de la Guàrdia dels Prats” (AHAT, *Òbits 1640-1642*, 2v).

Segons Moll, aquest és un llinatge que prové de les comarques de Barcelona, si bé és força estès arreu del Camp de Tarragona i la Conca de Barberà (DCVB, s.v. *Gimferrer*). No apareix documentat als *Fogatges* de 1497 i 1553 a cap nucli de la vegueria de Montblanc.

Gràcia, la font de

“in parte dicta la font de na Gràcia” (ACAC, *Capbreu 1610*, 20v).

Gràcia és un antropònim que el *Fogatge* de 1553 documenta a Cervià de les Garrigues.

Guàrdia dels Prats, la

“Jacobus Farrer dicto de la casa nova dicto loci Guardia Pratorum” (AHAT, *MN 1600-1620*, 41r); “lo honorable Lloys Foguet balle del present lloc de la Guàrdia dels Prats” (AHAT, *Cort 1622-1625*, 24r); “Carreras, Magí de la Guàrdia” (AHAT, *Llevador 1743*, 3v).

La Guàrdia dels Prats és un nucli de població del municipi de Montblanc, a la Conca de Barberà, que havia estat municipi fins el 1879.

Hort, l'

“in parte vocato lo hort” (ACAC, *Capbreu 1610*, 41v).

Horteta, l'

“in parte vocata a la horteta” (ACAC, *Capbreu 1610*, 32r).

Diminutiu d'hort

Horts, els

“a la partida els horts” (AHAT, *MN 1640-1660*, 14v).

Horts Closos, els

“terre [...] los horts closos” (ACAC, *Capbreu 1610*, 10r).

Ivorra

“Pere Ivorra fadrí fou enterrat dons la Parrochial Iglesia damunt la Capella dita del nom dels fils del St. Cristo” (AHAT, *Òbits 1640-1642*, 8v); “Ivorra, Joseph de la Guardia” (AHAT, *Llevador 1743*, 40v); “Jacobus Ivorra agricultori loci Guardie Pratorum” (ACAC, *Capbreu 1610*, 1r).

Llinatge que ja documentem al *Fogatge de 1358* a la Guàrdia dels Prats i que es manté als *Fogatges* de 1497 i 1553.

Llongaset

“trocum situm in dicto termino in parte de Llongasset” (ACAC, *Capbreu 1610*, 9r); “in parte vocata Longasset” (ACAC, *Capbreu 1610*, 13v).

Topònim probablement relacionat amb l'antic apel·latiu *llong*, femení *llonga*, amb el significat de 'llarg'.

Llorens

“Pere Juan Llorens rector del present lloch de la Guàrdia dels Prats” (AHAT, *MN 1640-1660*, 18r).

Llinatge ben arrelat a Valls (DCVB, s.v. *Llorenc*).

Manso, el

“Arriba Pere Juan dit lo manso” (AHAT, *Llevador 1743*, 1v).

Renom que té a veure en una qualitat moral del seu portador. *Manso* és una forma arcaica del català *mans* (DCVB, *mans*),

Marc

“March Armengol de la Guàrdia” (AHAT, *Llevador 1743*, 19r).

Llinatge ben estès arreu del domini lingüístic del català. Al *Fogatge* de 1497 l'anotem a Conesa i al de 1553 a Savallà.

Marsal

“de Bernat Marsal” (AHAT, *Cort 1622-1625*, 6r).

El DCVB indica que aquest llinatge existeix a Riudoms. No apareix a cap nucli de la vegueria de Montblanc i Sarral segons els *Fogatges* de 1497 i 1553.

Martí

“Isidro Martí [...] de la Guàrdia” (AHAT, *MN 1670-1700*, 31r).

El *Fogatge* de 1553 indica que aquest nom era present a Montblanc i l'Espluga de Francolí.

Micó, el torrent de les

“afronte ab lo torrent de les Micó” (AHAT, *Llevador 1686*, 5r).

Micó és un cognom que el *Fogatge* de 1553 anota a la Guàrdia dels Prats.

Mitjans, els

“in parte nominata los Mijans” (ACAC, *Capbreu 1610*, 7r).

Mitjavila

“Johane Ivorra de Mitjauila” (ACAC, *Capbreu 1610*, 7r).

Llinatge que el DCVB considera relacionat amb les comarques del sud de Tarragona: la Sènia i Ulldecona, per exemple (DCVB, s.v. *Mitjavila*).

Moix, el mas d'en

“in parte nominata lo mas den Moix” (ACAC, *Capbreu 1610*, 17r); “tera del mas den Moix” (AHAT, *Cort 1622-1625*, 49r).

El *mas del Moix* és un mas de Blancafort. *Moix* és un cognom que apareix documentat a Solivella, Blancafort, Montblanc, Rocafort de Queralt i Sarral segons el *Fogatge* de 1553.

Molí, el

“in partida voccata del molí” (AHAT, *MN 1600-1620*, 7v; “in parte nominata del molí” (ACAC, *Capbreu 1610*, 10r).

Molí, la sèquia del

“cum la sequia del molí” (ACAC, *Capbreu 1610*, 7r).

Topònim clarament relacionat amb l'anterior.

Molí, l'horta del

“in parte vocata la orta del molí” (ACAC, *Capbreu 1610*, 14r).

Monparler

“Johanes Momparler” (AHAT, *MN 1600-1620*, 22r); “mori Tecla Monparlera mare de Gabriel Monparler” (AHAT, *Òbits 1640-1642*, 8v); “Ermengo, Recasens com a ereu de Gariel Monparler” (AHAT, *Llevador 1686*, 4r).

El *Fogatge* de 1553 anota aquest llinatge a la Guàrdia dels Prats, segurament d'origen occità. Cal destacar la forma femenina analògica *Monparlera* del *Llibre d'Òbits* de 1640-1642.

Montblanc, el camí de

“sive ferriginale al camí de Monblanc” (ACAC, *Capbreu 1610*, 35rr); a la partida dita lo Camí de Montblanch” (AHAT, *Llevador 1686*, 31r).

És la via de comunicació (carretera) que actualment comunica Montblanc amb la Guàrdia dels Prats.

Montblanc, el pas del camí de

“in parte vocata lo pas del camí de Montblanch” (ACAC, *Capbreu 1610*, 44v).

Probablement era un pas d'especial dificultat al camí que unia la Guàrdia dels Prats amb Montblanc.

Nebot

“Jaume Nebot rector de la Guàrdia” (AHAT, *MN 1670-1700*, 38r).

Ni el *Fogatge* de 1497 ni el de 1553 recullen aquest cognom a la vegueria de Montblanc.

Olesa

“Jaume Olesa diu que ell no vol gastos” (AHAT, *Cort 1622-1625*, 18v).

Llinatge que al *Fogatge* de 1553 apareix a Montblanc i Rojals.

Olivar

“Anna Oliverda filla de Joan Olivart” (AHAT, *Confirmacions 1598-1696*, 2r); “dicto Johanes Oliuart” (AHAT, *MN 1600-1620*, 42v); “a instància de Josep Oliuart” (AHAT, *Cort 1622-1625*, 5r); “Olivart, Joseph dit lo Puvill” (AHAT, *Llevador 1743*, 19r).

Els *Fogatges* de 1497 i 1553 anoten documenten aquest cognom a la Guàrdia dels Prats.

Olivar, l'

“dita olivar” (AHAT, *MN 1620-1634*, 52r).

Descriu un lloc plantat d'oliveres.

Oliveres, el camí/carrer de les

“bassam sitam in carrero de les oliveres” (ACAC, *Capbreu 1610*, 54r)

Ni la bassa ni el carrer són reconeguts actualment a la Guàrdia dels Prats.

Pedrera, la

“in parte vocata la padrera” (ACAC, *Capbreu 1610*, 39r).

Peixera, la

“in partida voccata la peixera” (AHAT, *MN 1600-1620*, 12r); “in parte voccata la peixera” (AHAT, *MN 1600-1620*, 44v); “in parte nominata la peixera” (ACAC, *Capbreu 1610*, 9v).

Les Peixeres és una partida de terreny situada al cantó de *La Mare de Déu dels Prats*, al nord del lloc de *La Guàrdia*. Hi hauria una presa del riu.

Pinetell, el

“in parte dicta del Pinatell” (ACAC, *Capbreu 1610*, 10r); “del dit lloc en la partida dita lo Pinatell” (AHAT, *Cort 1622-1625*, 55r).

El Tossal del Pinetell es troba situat a l'est del nucli de la Guàrdia dels Prats, vora el riu Anguera.

Pinetell, la vinya del

“dicta les alsinas nominatum la vinya del pinatell” (ACAC, *Capbreu 1610*, 44r).

Topònim relacionat amb l'anterior.

Pira, els plans de

“in parte voccata los plans de Pira” (AHAT, *MN 1600-1620*, 5r); “in parte nominata els plans de Pira alius la hera Ciurana” (ACAC, *Capbreu 1610*, 4v).

Pira és un nucli de la Conca de Barberà.

Plana, la

“in parte vocata la Plana” (AHAT, *MN 1600-1620*, 21r); “in parte nominata la Plana” (ACAC, *Capbreu 1610*, 4r).

Topònim que descriu un lloc de terres planes.

Pontarró, el

“in parte vocata lo pontarró” (ACAC, *Capbreu 1610*, 50r).

Nom derivat de l'apel·latiu *pont* mitjançant el sufixe de caràcter despectiu *-arro*.

Porres

“an Jaume Porras dit lo balle vell” (AHAT, *Cort 1622-1625*, 33r).

Segons la documentació, en Jaume Porres era el batlle de la Guàrdia dels Prats en 1623.

Porta, l'horta d'en Bartomeu

“en la orta den Bartomeu Porta” (AHAT, *Cort 1622-1625*, 29r).

El *Fogatge* de 1553 documenta aquest llinatge a l'Albi (les Garrigues).

Portal, del

“Johanes Farrer dicto del portal” (AHAT, *MN 1600-1620*, 22r); “Andrea Ferrer del portal” (ACAC, *Capbreu 1610*, 17r).

Sembla que *Portal* és en aquest cas un renom.

Pou, el tros del

“dicto loci vocatum lo tros del pou” (ACAC, *Capbreu 1610*, 57r).

Pou és un cognom que el *Fogatge* de 1553 documenta a Montblanc.

Prats

“fou confirmat Pere fill de Pere Prats, sastre” (AHAT, *Confirmacions 1598-1696*, 3r).

Llinatge que trobem a l'Espluga de Francolí i a Blancafort segons el *Fogatge* de 1553.

Pubill, el tros del

“a posar els termes entre el tros del povil” (AHAT, *Cort 1622-1625*, 5r)

Segons el DCVB, s.v., *Pubill*, aquest mot té tres significats: el de fill menor d'una casa, el de fill únic d'una casa o el marit de la pubilla.

Pubill, el

“Jacobus Farrer dicto lo pobill” (AHAT, *MN 1600-1629*, 3v); “Olivart, Joseph dit lo Puvill” (AHAT, *Llevador 1743*, 52r).

Puig, el

“in parte dicta al Puig” (ACAC, *Capbreu 1610*, 77v).

Queraltó

“Benet queralto preuere de la Guàrdia dels Prats” (AHAT, *MN 1620-1634*, 81r).

El *Fogatge* de 1553 documenta aquest llinatge a Montblanc.

Rebolleda, la

“in parte vocata de la raboleda” (ACAC, *Capbreu 1610*, 13v); “in parte vocata de la rabolleda” (ACAC, *Capbreu 1610*, 22r).

Indica un lloc plantat de rebolls.

Recasens

“Ermangol Recasens” (AHAT, *Llevador 1686*, 3r).

La variant ortogràfica d'aquest llinatge *Requesens* apareix a Sarral segons el *Fogatge* de 1553.

Romiguera, el torrent de la

“ab occidente cum torrente de la romiguera” (ACAC, *Capbreu 1610*, 3r).

Torrent que passa per la partida de *La Romiguera*.

Romiguera, la

“in parte dicta la Romiguera” (AHAT, *MN 1600-1620*, 38v); “aquella pesa de terra [...] en la partida de la Romaguera” (AHAT, *Cort 1622-1625*, 52r); “a la partida de la romiguera en lo dit terme” (AHAT, *Llevador 1686*, 17r).

La Romiguera és una partida de terreny al nord-oest del lloc actual de la Guàrdia dels Prats. Cal que destaquem la vacil·lació de la vocal pretònica *a-i* que presenta aquest topònims en les anotacions documentals aportades.

Sales

“Sales, Juan de la Guàrdia” (AHAT, *Llevador 1743*, 65r).

Llinatge de l'Albi segons el *Fogatge* de 1553.

Santa Maria

“in partida vocata de Santa Maria” (AHAT, *MN 1600-1620*, 15v); “in parte vocata de Santa Maria” (ACAC, *Capbreu 1610*, 13v).

Topònim lligat amb el Santa Maria dels Prats, que ja no és reconegut actualment pels habitants de la Guàrdia dels Prats.

Santa Maria, el camí de

“in parte dicta del camí de Santa Maria” (ACAC, *Capbreu 1610*, 23r).

Santa Maria dels Prats

“in parte vocata de Santa Maria dels Prats” (ACAC, *Capbreu 1610*, 42v).

Sant Jaume, la plaça de

“in platea de Sancti Jacobi” (ACAC, *Capbreu 1610*, 29r); “y ab lo carrer de la plasa de Sant Jaume” (AHAT, *Llevador 1686*, 18r).

Plaça que ja no és recordada actualment.

Sant Just, el molí de

“in parte vocata lo molí de Sant Just” (ACAC, *Capbreu 1610*, 48r).

Ja no és recordat actualment.

Sarral, el camí de

“in parte vocata al camí de sarreal” (ACAC, *Capbreu 1610*, 70v); “que ia al camí de sarreal” (AHAT, *MN 1640-1660*, 35r).

Camí que du al poble de Sarral.

Sastre

“fou confirmat Pere fill de Pere Prats sastre” (AHAT, *Confirmacions 1598-1696*, 3r).

Llinatge que el DCVB dona com a propi de Blancafort, Reus i Valls, entre d'altres llocs del domini lingüístic català (DCVB, s.v. *Sastre*).

Segarra, el pont de

“in parte vocata del pont de Sagarra” (ACAC, *Capbreu 1610*, 64r)

Segarra és un llinatge de Sarral segons el *Fogatge* de 1553.

Sendrós

“als 25 de setembre de 1691 per ordre de Sabastià Sendrós balle” (AHAT, *Cort 1622-1625*, 5r).

El *Fogatge* de 1553 anota aquest llinatge a Cabra del Camp i el DCVB el considera propi de Montblanc (DCVB, s.v. *Cendrós*).

Sitjar, del

“Joannes Calbet dictus del Sitga” (AHAT, *MN 1600-1620*, 61r); “Jacobus Avallà del Sitjar” (AHCV, *Capbreu 1610*, 1v).

Renom relacionat amb l'apel·latiu *sitja*.

Solar, Bon

“in parte nominata bon solar” (ACAC, *Capbreu 1610*, 11r).

Devia referir-se a un lloc especialment exposat a l'irradiació solar o simplement a un tros de terra per al conreu.

Siurana, la era

“in parte nominata els plans de Pira alius la hera Siurana” (ACAC, *Capbreu 1610*, 4v).

Ni el *Fogatge* de 1497 ni el de 1553 documenten aquest cognom a la veu-geria de Montblanc.

Solanar, el

“Item quoddam terre troccum nominatum lo solanar” (ACAC, *Capbreu 1610*, 9r).

Soler

“Solé Armengol, de la Guàrdia” (AHAT, *Llevador 1743*, 75r).

Llinatge que amb la seva variant ortogràfic *Solé* apareix a Barberà de la Conca i a Montblanc segons el *Fogatge* de 1553.

Tàrrega, el cànem de Sebastià

“del canem de Sebastià Tàrrega” (AHAT, *Cort 1622-1625*, 6r).

Apareix al *Fogatge* de 1553 com un llinatge de la Guàrdia dels Prats.

Tossal Foradat, el

“in parte dicta lo tossal foredat” (ACAC, *Capbreu 1610*, 29r).

Valmanya

“Johanes Valmanya [...] vile Guardia Pratos” (AHAT, *MN 1600-1620*, 14v); “al dit Marc Valmania de la Guàrdia” (AHAT, *MN 1640-1660*, 37r).

Llinatge de la Guàrdia dels Prats, Montblanc i Sarraí segons el *Fogatge* de 1553.

Valls

“Pere Vals fil de gavalda dit de la caseta de Cortells” (AHAT, *Cort*, 42v).

Segons el DCVB, s.v. Valls, aquest és un llinatge propi de Reus i Valls entre d'altres llocs del Principat.

Vila, darrere la

“in partida vocata darrera la vila” (AHAT, *MN 1600-1620*, 10v); “Item quoddam terre troccum darrera la vila” (ACAC, *Capbreu 1610*, 3r).

Vila, la bassa de la

“una pessa de terra del Jaume Avellà de dit lloch en la partida de la basa de la vila” (AHAT, *Cort*, 31r).

Seria una bassa comunal de la qual ja no se'n conserva el record actualment.

Vila, la rasa de la

“ab la rasa de la vila” (ACAC, *Capbreu 1610*, 11v).

Rasa també té el significat de torrent.

Vila, la séquia de la

“affrontatur ab oriente cum siquia de la vila” (ACAC *Capbreu 1610*, 2v).

Corrent d'aigua que passa vora el nucli de la Guàrdia dels Prats.

Vilanova

“in parte vocata de Vila nova” (ACAC, *Capbreu 1610*, 14r).

Els *Fogatges* de 1497 i 1553 anatem aquest cognom a Rauric.

Vilanova, darrere

“in parte vocata derrere Vilanova” (ACAC, *Capbreu 1610*, 14v).

Vilanova, el carrer de

“in vico de Vilanova” (ACAC, *Capbreu 1610*, 35v); “aquella casa al carrer de Vila nova” (AHAT, *MN 1640-1660*, 42v).

Voltoirera, el puig de la

“in parte vocata lo puig de la Voltoirera” (ACAC, *Capbreu 1610*, 52v); “en dit terme a la partida dita lo puix de la Voltoirera” (AHAT, *Llevador 1686*, 7r).

Voltoirera tant pot ser un femení analògic del cognom *Voltoir* com un lloc acinglerat que sotgen els voltors.

Voltoirera, la

“in parte vocata la Voltoirera” (ACAC, *Capbreu 1610*, 40v).

Topònim relacionat amb l'anterior.

Bibliografia

- ALBAIGÉS, J.M. *El gran llibre dels cognoms catalans*. Barcelona: Edicions 62, 2005.
- ALCOVER, A. I MOLL, F.de B. *Diccionari català-valencià-balear*, Palma de Mallorca: Moll, 1983.
- COROMINES, J. *Diccionari etimològic i complementari de la llengua catalana*. Barcelona: Curial Edicions. 1980 i següents.
- . *Onomasticon Cataloniae. Els noms de lloc i noms de persona de totes les terres de llengua catalana*. Barcelona: Curial Edicions. 1989 i següents.
- CONTIJOCH I CASANOVAS, J. M., *Els masos de Rojals*, Montblanc: Centre d'Estudis de la Conca de Barberà, 1997, 5-58.
- GRAU I PUJOL, J.M. I GÜELL, M. “La crònica negra de la destrucció d'arxius a la demarcació de Tarragona”. *Lligall* (Barcelona), 18 (2001), 65-120.
- IGLÉSIES, J. *El fogatge de 1497. Estudi i transcripció. 2 vol.* Barcelona: Fundació Salvador Vives i Casajuana, Rafael Dalmau Editor, 1991.
- . *El fogatge de 1553. Estudi i transcripció. 2 vol.* Barcelona: Fundació Salvador Vives i Casajuana, Rafael Dalmau Editor, 1981.
- MOLL, F. de B. *Els llinatges catalans*. Palma de Mallorca: Raixa, 1959.
- PUIG I TÀRRECH, R. “L'arxiu parroquial de La Guàrdia dels Prats, un fons fragmentat”. *Aplec de Treballs* (Montblanc), 17 (1999), p. 137-150.